

Lausunto

10.05.2022

Asia: VN/21543/2021

Lausuntopyyntö Kymenlaaksoon ja Päijät-Hämeeseen (korjaus 1.4.2022) perustettavia valtion luonnonsuojelualueita koskevista asetusluonnoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Lausuntopyyntö Kymenlaaksoon ja Päijät-Hämeeseen perustettavia valtion luonnonsuojelualueita koskevista asetusluonnoksista, VN/21543/2021

Suomen riistakeskuksen asianumero: 229/00.01.00.01.00/2022

SUOMEN RIISTAKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNONSUOJELUALUEIDEN PERUSTAMISESTA KYMENLAAKSOON JA PÄIJÄT-HÄMEeseen

Suomen riistakeskus kiittää metsästysseurojen ja riistanhoitoyhdistyksen kuulemisesta ja mahdollisuudesta antaa lausunto asetusluonnoksesta.

Kymenlaaksoon, Päijät-Hämeeseen ja Uudellemaalle Loviisan alueelle ollaan perustamassa merkittävä määrä luonnonsuojelualueita. Suomen riistakeskus pitää kannatettavana, että luonnon monimuotoisuutta edistetään ja tärkeänä, että jäljellä olevien luonnontilaisia elinympäristöjä suojellaan. Elinympäristöjen säilyminen on myös elinvoimaisten riistankantojen ja riistatalouden perusedellytys.

Suomen riistakeskus pitää tärkeänä, että paikallisten metsästäjien kuulemistilaisuuksissa ja kirjallisessa palautteessa esiin tuomia tärkeimpiä riistalajeja ja esityksiä poikkeuksista on otettu aidosti huomioon lainsäädännön mahdollistamissa puitteissa valtioneuvoston asetuksella perustettavilla suojelualueilla. Kuulemistilaisuuksissa esitettyjen tärkeimpien riistalajien metsästys

voi jatkaa ja esimerkiksi hirvikannan aluetason kannanhoito ei vaikeudu tarpeettomien metsästysrajoitusten vuoksi. Lisäksi Suomen riistakeskus pitää hyvänä, että säädösvalmistelun aikana alueita on yhdistetty suuremmiksi kokonaisuuksiksi, joka on mahdollistanut myös poikkeusten tekemisen metsästyksen sallimiseksi.

Suomen riistakeskus pitää säädösvalmistelua metsästyksen osalta onnistuneena siinä määrin, kun se on lainsäädännön puolesta mahdollista. Suomen riistakeskus pitää kuitenkin tärkeänä, että valtioneuvoston asetuksella perustettavilla alueilla tulisi edelleen harkita lainsäädännön sallimissa puitteissa metsästyksen suojelua tukevia muotoja ja muuta metsästystä, jolla ei ole heikentävää vaikutusta suojelualueen perustamistarkoituksen näkökulmasta. Kyseen tulisivat muun muassa ketun, jäniksen, rusakon, valkohäntäpeuran ja yleisten vesilintulajien metsästys. Ympäristöministeriön asetukselle perustettavilla alueilla Suomen riistakeskus toivoo alueiden hallinnassa joustavia poikkeuskäytäntöjä ja neuvontaa poikkeusten hakemisessa. Lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että pinta-alaltaan alle sadan hehtaarin alueiden osalta tulisi tarkastella edelleen mahdollisuuksia alueiden yhdistämiseen suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jolloin metsästyspoikkeusten tekeminen olisi mahdollista valtioneuvoston asetuksella.

Muistioloonnoksessa valtioneuvoston asetuksesta Kymenlaakson maakunnan luonnonsuojelualueista todetaan, että Kotkan, Haminan ja Loviisan kaupungeissa sekä Pyhtään ja Virolahden kunnissa sijaitseva Itäisen Suomenlahden vesien luonnonsuojelualue on tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueeksi erillisellä valtioneuvoston asetuksella. Suomen riistakeskus pitää erittäin tärkeänä, että kannanotoissa, kuulemisissa ja lausunnoissa esiin tuodut poikkeusehdotukset metsästysrajoituksiin huomioitaisiin vastaavalla tavalla, kun ne nyt lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa on huomioitu. Suomen riistakeskus ottaa tällä lausunnolla ennakoivasti kantaa merialueiden metsästyksen näkökulmasta.

Suomen riistakeskus esittää seuraavassa laji- ja aluekohtaisia huomioita säädösvalmisteluun liittyen:

Pienialaiset ympäristöministeriön asetuksella perustettavat alueet

Kymenlaakson alueen metsästysseurojen metsästysalueet ovat keskimäärin pienialaisia. Pienialaisuus yhdistettynä rikkonaiseen maisemarakenteeseen sekä paikka paikoin tiheään tieverkostoon ja asutukseen aiheuttaa sen, että kaikelle metsästykselle metsästyskelpoiset alueet voivat olla hyvin rajalliset suhteessa jo valmiiksi pieniin metsästysalueisiin, ottaen huomioon esimerkiksi riistaeläinten elintavat, metsästyskoirien turvallisuuden sekä yleisen turvallisuuden. Koska säädösvalmistelussa mukana olevat alueet sijaitsevat useimmiten metsästysalueiden metsävaltaisimmissa ja rauhallisimmissa osissa, voi myös pienemmillä alueilla olla pinta-alansa nähden suuri merkitys käytännön metsästyksen järjestämisessä. Kuulemistilaisuuksissa on käynyt ilmi, että monella asetusluonnoksessa mukana olevalla alueella on suuri merkitys kyseisen metsästysseuran toiminnalle.

Suomen riistakeskus pitää erittäin hyvänä, että useita pienempiä alueita on säädösvalmistelussa yhdistetty suuremmiksi aluekokonaisuuksiksi, jolloin metsästyksen sallivien poikkeusten tekeminen on ollut mahdollista. Suomen riistakeskus toivoo edelleen, että alle sadan hehtaarin alueiden osalta harkittaisiin yhdistämistä laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Säädösvalmistelussa on edelleen mukana aluekokonaisuuksia, jotka koostuvat useammasta pienemmästä alueesta, jonka perusteella voisi yhdistämisen olettaa olevan mahdollista. Esimerkiksi Kaurionsuon sekä Vurttiinsuon ja Korpijärvenojan alueet ovat itsessään jo lähes sadan hehtaarin suuruisia ja isoina alueina tärkeitä paikallisille metsästyssseuroille muun muassa hirven ja metsäkanalintujen metsästyksessä. Yhdistämällä alueet niitä lähellä sijaitsevien pienempien alueiden kanssa tuotaisiin merkittävää lisäarvoa alueen metsästykselle. Toimenpiteet eivät millään muotoa haittaisi alueen suojeluperustetta.

Suomen riistakeskus näkee metsästyksen osalta ongelmallisena, että alle sadan hehtaarin alueille voidaan myöntää ainoastaan hyvin rajallisia poikkeuksia Metsähallituksen poikkeusluvalla. Poikkeuslupamenettely koetaan vaikeaksi ja se lisää tarpeettomasti sekä hallinnon, että metsästyssseurojen työtä. Suomen riistakeskus toivoo poikkeusten osalta joustavaa menettelyä ja neuvontaa poikkeusten hakemiseen.

Kymenlaakso on pitkän aikajakson tarkastelussa vahvan hirvikannan aluetta ja tälläkin hetkellä hirvikanta on monin paikoin yli asetetun tavoitekannan. Hirvikannan säätelylle on merkittävä yhteiskunnallinen tarve liikenneturvallisuuden takaamiseksi ja maa- ja metsätalousvahinkojen ennaltaehkäisemiseksi. Suomen riistakeskus toivoo, että Metsähallituksen poikkeuslupaharkinnassa huomioidaan pyyntiluvanvaraisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisy näkökulma ja sallitaan hirven ajon lisäksi ampuminen niillä suojelualueilla, joiden läheisyydessä riski vahingoille on ilmeinen. Esimerkiksi Valkealan koillispuolella sijaitsevat Somuranmäen ja Pykälistön luonnonsuojelualueet sijoittuvat asutuksen ja valtatie 15 rajaamille metsästysalueille siten, että metsästyksen turvallinen toteuttaminen vaikeutuu huomattavasti. Kyseisellä alueella metsästyksen hankaloituminen lisää olennaisesti myös hirvien aiheuttamien liikennevahinkojen riskiä.

Metsäjänis ja rusakko

Metsäjänis ja rusakko ovat yleisiä ja tavanomaisia riistalajeja koko Kymenlaakson alueella. Myös kuulemistilaisuudessa molemmat lajit nostettiin esille tärkeinä riistalajeina. Metsäjäniksen ja rusakon osalta tulee huomioida, että niiden metsästys perustuu pääasiassa ajavalla koiralla metsästämiseen, joka vaatii laajat yhtenäiset alueet, joten metsästysalueiden pirstoutuminen vaikuttaa merkittävästi kyseisen metsästyksmuodon jatkuvuuteen. Tällä hetkellä metsäjäniksen ja rusakon metsästyksen salliva poikkeus on tehty ainoastaan Haminan kaupungin alueella sijaitsevalle Rajasuon alueella. Suomen riistakeskus katsoo, että metsäjäniksen ja rusakon metsästys voitaisiin mahdollistaa valtioneuvoston asetuksella suojelua vaarantamatta kaikilla niillä säädösvalmistelussa mukana olevilla alueilla, joilla se on lainsäädännön puitteissa mahdollista. Suomen riistakeskus huomauttaa, että metsäjäniksen ja rusakon osalta on tehty laajasti poikkeuksia myös valtioneuvoston asetuksissa Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntien luonnonsuojelualueista.

Kettu

Kettu on Kymenlaaksossa yleinen laji, jota voidaan metsästää kestävästi koko alueella. Kevättalvella 2022 suoritettujen lumijälkilaskentojen perusteella Kymenlaaksossa on Suomen mittakaavassa tiheä kettukanta. Kettukannan tiheyttä kuvataan lumijälki-indeksillä (jälkiä/ (10 km x vrk)), joka vaihteli Kymenlaakson alueella välillä 7,87–13,17 kokomaan indeksin ollessa 4,38. Tiheällä kettukannalla voi jossain tapauksissa olla kielteinen vaikutus linnuston suojeluun esim. meren saaristossa ja arvokkailla lintuvesillä. Asetusmuistion luonnoksessa todetaan, että perustettavista luonnonsuojelualueista valtaosa on merkittäviä suoluonnon suojelun kannalta, mutta monet alueista ovat myös linnustollisesti monipuolisia. Kuulemistilaisuuksissa on käynyt ilmi, että ketulla on myös merkittävä rooli riistaeläimenä ja sitä metsästetään aktiivisesti useilla säädösvalmistelussa mukana olevilla alueilla. Ottaen huomioon kettukannan elinvoimaisuuden ja kestävästi toteutuvan verotuksen ja toisaalta tiheän kettukannan mahdollisesti alueen suojelulle aiheuttamat haitat, tulisi ketun metsästys sallia vähintään niillä valtioneuvoston asetuksella perustettavilla alueilla, joilla ketun metsästys on nostettu esiin kuulemistilaisuuksissa ja säädösvalmistelua koskevissa kirjallisissa palautteissa. Suomen riistakeskus katsoo, ettei perustamisasetuksiin tehtävällä poikkeuksella ketun metsästyksen sallimiseksi olisi alueiden suojelua heikentävää vaikutusta ja joissain tapauksissa se voisi jopa tukea suojelutarkoitusta.

Vösa R., Högmänder J., Nordström M., Kosonen E., Laine J., Rönkä M., von Numers M., (2017) Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 226. Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa [Verkkojulkaisu] <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a226.pdf>

Valkohäntäpeura

Valkohäntäpeura esiintyy koko Kymenlaakson alueella ja kannan kehitys on pitkällä aikavälillä nousujohteinen. Tiheimmillään kanta on alueen länsiosissa ja rannikolla. Valkohäntäpeura on vakiinnuttanut asemansa alueen riistaeläimenä ja se merkitys tulee kasvamaan. Kasvaneen kannan myötä myös valkohäntäpeuran aiheuttamat liikenne- ja maatalousvahingot ovat yleistyneet. Vaikka Kymenlaakson valkohäntäpeurakanta ei vastaa lounaisen Suomen tiheimmän kannan alueen kantoja, tulisi mahdollisuudet vaikuttaa valkohäntäpeuran kannan kehitykseen huomioida myös säädösvalmistelussa suojelualueiksi esitetyillä alueilla.

Kannanhallintaan ja vahinkojen ehkäisyyn liittyvän näkökulman lisäksi tulee huomioida, että yhtenäiset metsästysalueet ovat hirvenmetsästyksen tavoin tärkeitä myös valkohäntäpeuran metsästyksessä. Säädösvalmistelussa mukana olevat alueet ovat useimmissa tapauksissa hyvin keskeisiä metsästyksen käytännönjärjestelyiden kannalta ottaen huomioon metsästysalueiden pienialaisuuden ja suojeltavaksi suunniteltujen alueiden sijoittumisen.

Suomen riistakeskus katsoo, että valkohäntäpeuran tulisi sallia valtioneuvoston toimesta perustettavien alueiden perustamisasetuksessa siitä huolimatta, että metsästys on mahdollista myös Metsähallituksen poikkeuslupamenettelyllä. Poikkeuslupamenettely aiheuttaisi hallinnollisen taakan metsähallitukselle sekä etenkin metsästysoikeuden haltijalle, eikä valkohäntäpeuran metsästyksen voida katsoa aiheuttavan haittaa luonnonsuojelualueiden perustamistarkoitusten mukaiselle suojelulle. Pienempien, ympäristöministeriön asetuksella perustettavien, suojelualueiden osalta Suomen riistakeskus toivoo joustavaa poikkeuslupaharkintaa valkohäntäpeuran metsästyksen osalta.

Vesilinnustus

Suomen riistakeskus nostaa esille, että valtioneuvoston asetukselle perustettavista alueista ainakin Kymijoen rantojen ja saarten suojelualueilla on merkittävä rooli vesilintujen metsästyksessä. Suomen riistakeskus tuo esille sen, että viime vuosina on edistytty suurin merkittävästi vesilintukantojen kansainvälisessä kannanhoidossa sekä Suomen kansallisessa riistavesilintukantojen metsästyssääntelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö on ollut asiassa aktiivinen ja Suomen riistakeskus on ollut hyvin vahvalla panoksella mukana kansainvälisen kannanhoidon kehittämisessä sekä metsästyssääntelyn kehittämisessä. Taantuneiden vesilintujen metsästystä on rajoitettu määräaikaaisilla rauhoituksilla, metsästysaikarajoituksilla ja pyyntikiintiöillä. Esimerkkinä rajoituksesta on mm. allin metsästäjäkohtainen kiintiö merialueilla sekä metsähanhen metsästyksen alueellinen, ajallinen ja metsästäjäkohtaisin kiintiön rajoittaminen. Lisäksi saalismäärien seuranta on tehostettu saalisilmoitusvelvollisuuksilla mm. haapanan osalta. Linnuston lisääntymisedellytyksiä on parannettu aktiivisesti myös vieraspetojen pyyntiä kehittämällä ja tehostamalla ja toiminnan kehittäminen jatkuu. Vesilintukantojen kehityksen niin edellyttäessä niiden metsästystä siis rajoitetaan metsästyslainsäädännön nojalla. Näin ollen ei ole tarpeen rajoittaa vesilinnustusta säädösvalmistelussa olevilla alueilla, vaan tarpeelliset toimet toteutuvat metsästyslainpuitteissa tapahtuvalla metsästyksen sääntelyllä.

Supikoira ja minkki

Suomen riistakeskus kiittää, että haitallisten vieraslajien poisto on sallittu kattavasti kaikilla säädösvalmistelussa mukana olevilla alueilla jo perustamisasetuksessa. Supikoiran ja minkin poistaminen edistää mitä suuremmissa määrin alueen suojelua. Suomen riistakeskus toivoo joustavaa poikkeuslupamenettelyä alueilla, joilla pyynnin salliminen ei ole mahdollista perustamisasetuksessa. Suomen riistakeskus pitää tärkeänä, että myös suojelualueilla huomioidaan mahdollisimman kattavat pyyntimenetelmät. Käytännön kokemus on osoittanut, että aktiiviset, koiraa apuna käyttäen tapahtuvat, pyyntimuodot ovat ylivoimaisesti tehokkaimpia tapoja pyytää erityisesti supikoiraa. Supikoiran pyynnin osalta tulisi punnita myös luolakoirapyynnin estävää luonnonsuojelulakiin perustuvaa kaivamiskieltoa ja supikoiran poiston hyötynäkökulmaa alueen suojelun kannalta. Talvinen luolapyynti kohdistuu vahvoihin talven yli selviäviin yksilöihin, joiden poistaminen on kriittistä ennen lisääntymiskautta ja alkavaa lintujen pesintää.

Kymenlaaksolaisen metsästyskulttuurin yksi keskeinen erityispiirre on merialueilla tapahtuva metsästys, jota voidaan periteisine pyyntimuotoineen pitää jopa elävänä kulttuuriperintönä. Keskeisimpiä metsästysmuotoja säädösvalmistelussa mukana olevilla Kymenlaakson ja Uudenmaan merialueilla ovat hylkeenpyynti, vesilinnustus ja vieraspetojen pyynti. Lisäksi saaristossa metsästetään myös muuta riistaa, jolla on erittäin tärkeä merkitys paikallisyhteisöille. Merialueilla ja saaristossa harjoitettavalla vieraspetojen pyynnillä on keskeinen merkitys myös alueiden suojelun näkökulmasta.

Merialueiden osalta on tärkeää huomioida Suomessa pysyvästi asuvien oikeus metsästää yleisillä vesialueilla ja yleisillä vesialueilla sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla saarilla ja luodoilla. Kyseinen oikeus luo metsästysmahdollisuuksia myös niille henkilöille, joilla ei ole muuta metsästysmahdollisuutta. Lisäksi vapaa metsästysoikeus on tärkeä osa paikallista kulttuuria. Merialueilla metsästämisellä, etenkin hylkeenpyynnillä, on myös merkittävä rooli kalastuselinkeinolle.

Merialueilla liikkuminen edellyttää paikallistuntemusta ja tarkoituksenmukaista kalustoa, jonka seurauksena alueella pystyy metsästämään rajallinen joukko metsästäjiä. Suomen riistakeskus katsoo, ettei poikkeukset elinvoimaisten lajien metsästyksen sallimiseksi vaarana suojelua. Laajat metsästysalueet mahdollistavat myös sen, ettei pistemäisiä kovan metsästyspaineen alueita pääse syntymään yhtä helposti. Merialueilla ja saaristossa liikkumisen ja metsästyksen erityisosaamisen omaavien henkilöiden säännöllinen liikkuminen alueella sitä vastoin tehostaa haitallisten vieraspetojen pyynti ja tukee näin ollen myös alueen suojelua.

Säädösvalmistelussa mukana olevat merialueet ovat keskeisimpiä jäljellä olevia pyyntipaikkoja niin hylkeenpyynnin kuin vesilinnustuksen osalta. Metsästyksen kieltäminen näillä alueilla tarkoittaisi merkittävää metsästysmahdollisuuksien vähenemistä tai jopa Kymenlaakson merialueilla tapahtuvan metsästyksen loppumista lähes kokonaan.

Säädösvalmistelussa esitetyt merialueet ovat erittäin keskeisiä harmaahylkeen pyyntialueita. Vuosittaisesta hyljesaaliista valtaosa saadaan juuri kyseisiltä alueilta. Alueet on tunnistettu merkittäviksi harmaahylkeen pyyntialueiksi myös Metsähallituksen selvityksessä Suomenlahden tärkeimmistä hylkeenmetsästys- ja kalastusalueista. Harmaahylkeet aiheuttavat erittäin paljon vahinkoa ammattikalastukselle ja metsästyksellä on erittäin kriittinen rooli kalastuksen toimintaedellytyksien jatkuvuudelle. Merialuesuunnitelmaa 2030 tarkasteltaessa voidaan todeta, että itäisen Suomenlahden ammattikalastukselle keskeiset alueet sijaitsevat pitkälti säädösvalmistelussa mukana olevilla merialueilla.

Metsähallituksen Eteläisten merialueiden vesilinnustusselvityksen mukaan Kymenlaakson merialueiden keskeisiä vesilinnustusalueita sijoittuu säädösvalmisteluun kuuluville alueille. Suomen

riistakeskus katsoo, että kyseisellä alueella tulisi sallia syksyinen vesilintujen pyynti. Keskeisimpiä metsästettäviä lajeja ovat allit, sinisorsa, telkkä, haapana sekä hanhista meri-, metsä- ja kanadanhanhi.

Nykänen A. ja Niemi M. (2016) Suomenlahden tärkeät hylkeenmetsästys- ja kalastusalueet [Verkkajulkaisu] <https://www.eraluvat.fi/media/dokumentit/julkaisut/hyljeraportti-suomenkielinen-vedos2.pdf>. Viitattu 8.1.2021

Suomen Merialuesuunnitelma 2030. Suomenlahden suunnitelmakartta [Verkkosivusto] <https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/suunnitelma-sl-suunnitelmakartta/>. Viitattu 8.1.2021

Vuollet J., Nyman M., ja Eronen v. (2015) Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 211 Merilinnustus Suomen etelärannikolla – raportti 2014 tehdystä internet-kyselystä [Verkkajulkaisu] <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Bsarja/b211.pdf>

Mutanen Henri
Suomen riistakeskus Kaakkois-Suomi - Kaakkois-Suomi